

Miképpen mi is megbocsátunk

A történet, amit leírni készülök tizenhét éve kezdődött, és remélem akkor sem ér véget, mikor a koporsóm köré gyűlt emberek eléneklik, hogy *Tebenned bízunk eleitől fogva*. Talán jobb lett volna, ha ez az írás *Az első lépések Isten útján* címet viseli. De mostanra megtapasztaltam, hogy minden ember Isten útját járja, csak egyesek elcsángált bárányként nem hallják, vagy nem akarják meghallani Isten szavát, és nem keresik azt a keskeny utat. Én ebben a történetben azt szeretném elmesélni, hogy én milyen nehezen találtam rá, és milyen hosszú ideig tartott az út elejére érnem.

Kisiskolás koromban egyházi iskolába jártam. Hamarosan jött az államosítás és rövidesen ellehetetlenítették az iskolákban a hitoktatást. Tizenhárom évesen az Árpád téri templomban konfirmáltam. Utána nem gyakran néztem a templomot belülről. (A Bercsényi utca második házában laktunk, így azt a templomot naponta többször is láttam.) Aztán gimnazista koromban kéthónapnyi kórházi ápolás után újra felfedeztem a templomot, de az már a Csonkatemplom volt a Széchenyi utca sarkán. A forradalom után voltunk. Most visszagondolva azokra az időkre, akkor még nem találtam igazán az útra. A betegségem megzavart. Félttem a korai haláltól. Nagyon szerettem a szép, református énekeket. Akkor még, az emberekkel csaknem megtelt templomokban, szépen szólt vasárnaponként az ének. De én elsősorban Farkas Pál nagytiszteletű úr bátor, szép prédikációit hallgatni jártam, meg talán egy kicsit különködésből is, mert akkor is tiltották, ha nem is olyan keményen mint a forradalom előtt. Aztán Pestre kerültem egyetemre. Ott igazán könnyű lett volna eltitkolni, hogy templomba járok. De elszakadtam a vallástól. A templomokba csak zenét hallgatni jártunk. Minden hónap harmadik vasárnapján az Egyetemi Templomban, a tízórás misén nagymesterek miséit játszották szimfonikus zenekarok. De énekes misék egyéb templomokban is voltak. Máig őrzöm magamban Bárdos Lajos magyar népi dallamokra írt miséjét, amit a Mátyás templomban orgona kísérettel adott elő egy vegyes kar. (Az Egyetemi Templomba járt velünk az egyik szobatársam, aki 18 éves kora óta párttag volt. Miatta lebuktunk, de csak ő kapott pártfegyelmit.) Aztán az egyházi zenétől is elszakadtam.

Amikor megkaptam az állatorvosi diplomámat, hazajöttem állatokat gyógyítani. Dolgoztam tsz-ben, állatkórházban, állami gazdaságban, majd újra tsz-ben és később a Debreceni Mesterséges Termékenyítő Állomásom. (Ez utóbbi már nem gyógyító munka volt, kizárólag az állatok szaporítása volt a munkánk.) Az első tíz évben magán praxisom is volt. Az aktív korom nagyobbik részén Isten nevét csak olyan módon vettem a számra, ahogy nem szabad. Életemnek ebben a szakaszában azok közé tartoztam, akik azt mondták magukról, hogy a „maguk módján” hisznek. Nem jártunk templomba, de megkereszteltettük a gyerekeinket, titokban. Ma is úgy gondolom, hogy akkoriban én csak a Hortobágyon találkoztam az Istennel néha pirkadó hajnalokon vagy naplementék idején. Olykor szembefordultam a vöröslő Nappal és elénekelttem magamban egy éneket többnyire az 511.-est. (Maradj velem, mert mindjárt este van.)

Aztán egy napfényes októberi reggelen Isten figyelmeztetett: kaptam egy infarktust, ami elpusztította a szívem egy harmadát. De Isten úgy intézte, hogy életben maradjak. Valóban nem vettem komolyan azt a napot. (Mikor kihozták a műtőből,

ahol két stentet raktak be az ereimbe, a liftajtóban állt az egész család ijedt arccal. Én meg arra gondoltam, hogy ezek a hülyék azt hiszik, hogy meg fogok halni.) Csak hetekkel később, amikor megkaparintottam a zárójelentést, tudatosult bennem, hogy meghalhattam volna. Az infarktus után sokaknak mondtam, hogy nekem két életem van: az előző életem és az infarktus utáni mostani. Szép évek jöttek. Az infarktusom után született négy unokám: Veronika, Máté, Sámuel és Ábrahám. Elkezdtem járni a Nagytemplomba. Csak egy bajom volt: néhány embert az előző életemből nagyon gyűlöltem, és úgy gondoltam Istennek nem hazudhatom, ezért minden vasárnap az Úr imájából kihagytam a „*miképpen mi is megbocsájtunk az ellenünk vétkezőknek*” részt. Így ment ez éveken keresztül, mígnem egy pénteki napon a kicsi lányom megmondta nekünk, hogy gyereket vár. Nem a szokásos nagyszülői örömmel fogadtuk ezt a hírt. Minden gyermekünknek volt már legalább egy gyermeke, csak a kicsi lányomékat várták tíz évig az áldást. A következő vasárnap az imában minden a helyére került (a miképpen is). Csak akkor vettem észre, hogy csonkítatlanul mondtam, amikor vége volt az imának. Az előző életemben még a mostaninál is makacsabb, megbocsájtani alig akaró ember voltam. Néhány ember nagyon csúnyán kihasználta az őszinteségemet és a jóhiszeműségemet. Úgy gondoltam, nekem jogom van ítélkezni felettük, jogom van gyűlölni őket. Az előző életemben ez valóban helyénvalónak tűnt, de ez már nem az az élet volt. (Legalább is szerettem volna hinni, hogy én más, jobb ember vagyok, mint aki az előző életemben voltam.) Akkor döbbsentem rá, hogy nem úgy gondolkodom, ahogy az új életemben kellene, amikor először mondtam el csonkítatlanul az Úr imáját. Attól fogva Canossát jártam. Gondolatban bocsánatot kértem anyámtól, apámtól, hogy sohasem mondtam nekik szeretem őket. Aztán elmondtam a kárvallottaknak az ellenük tett vagy gondolt vétkeimet. (Néha nagyon nehéz volt.) Megkerestem a gyűlölet-listámon szereplő személyeket (ötten voltak) és kértem bocsánatukat a gyűlölködésemért (levélben vagy személyesen). Októberre egy ember maradt. Samuka október végén született, és a következő karácsonykor írtam egy levelet az utolsóknak. (A levelet apró változtatásokkal közlöm.)

Kedves X!

Karácsony másodnapjának reggele van, túl vagyunk a karácsonyi Isten tiszteleten, a gyerekek és az unokák ünnepi ebéddel egybekötött látogatásán, a rokonok félig-meddig még beteglátogatásán. Ketten vagyunk a párommal egy hosszú kiadós alvás és egy jó reggeli után. Csend van. A város még most kezd ébredezni. Eszembe jutottál. A kis Jézus érkezése eszembe juttatta, hogy nem kértem bocsánatot, mert sokáig gyűlöltelek. Most ezt szeretném megtenni és megmagyarázni, ha kell. Úgy gondolom az idei Farmer Expón (ahogy a jogban mondják ráutaló magatartással) kifejeztem, hogy nem haragszom rád, de úgy érzem ezt egyszer egyenes beszédben is el kell mondanom.

Lehet, hogy most azt gondold az Öregnek elment az esze. A naivan buta emberből igazi agyalágyult vénember lett, de ez engem már nem érdekel. Nekem csak az a fontos, hogy tudd én megbocsátottam neked. Nem voltam én annyira naiv, mint annak idején hitted és terjesztetted rólam, így pontosan tudtam mennyit ármánykodtál a Debreceni Állomás, Debrecen és személy szerint én ellenem. Tagja, sőt előénekese, voltál annak a kórusnak, amelyet az igazság egyáltalán nem érdekelt, csak az, hogy érvényt szereztek, annak az ideának, amelynek értelmében Debrecen el kell seperni. Én az igazgatóhelyettes távozásával teljesen széteső gödöllői vezetés ténykedése közben egyre növekvő gyűlölködéssel figyeltem minden lépésedet.

Aztán, hogy 2002. október 9-én infarktust kaptam, hónapokig negyvenezer forintnál alig több táppénzt kaptam. (Próbáltál te már valaha annyi pénzből megélni?)

Közben „jóakaróim” szállították a pletykákat. Közöttük a legdurvább az volt, hogy te többek előtt kijelentetted, hogy nekem semmi bajom, csak annyi disznóságot csináltam, hogy a főorvos bátyám barátai segítségével így húznak ki a csávából. Azt hiszem a hamarosan meginduló hajtóvadászat közben bármit elhittem volna. De újra megtaláltam Istent, és Ő azt akarta, hogy éljek, és azt akarta, hogy ne gyűlölök. Én pedig azóta is azon töprengek, milyen feladatom van még itt a Földön. (A 2003-as lidércek elmentek, talán nem is voltak.) Az elmúlt öt évben megkaptam a Szaporodásbiológiai Társaság Hetzel díját és a Magyar Buiatrikusok Társaságának éves díját. Több társszerzővel együtt megírtuk a mesterséges termékenyítésről szóló könyvünket, kutatásokban, tudományos munkákban veszek részt.

Rendszeres templomjáró ember lettem. Magán életemben is egyre több öröm ért. 2003-ban megszületett a negyedik unokánk. Két év múlva megtudtuk, hogy a kisebbik fiamék, akik hosszú várakozás után végleg letettek a gyermekáldásról, babát várnak. Majd nem sokkal a Máté megérkezése előtt egy pénteki napon a kicsi lányom is bejelentette, hogy terhes. (Nekik 10 év házasság után jött ez a terhesség.) A következő vasárnap, mint általában minden vasárnap az infarktusból felépülésem óta templomban voltam és imádkoztuk az Úr imáját. Van benne egy rész, ami a Máté evangéliumában, Károli fordításában így hangzik: „ És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek.” Én azt a részt évek óta nem mondtam el, és akkor az eljövendő kis Samura gondolva el tudtam mondani őszintén: miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek, én is megbocsátok azoknak, akik ellenem vétkeztek. Én akkor bocsátottam meg neked és augusztusban csak ezt akartam kifejezni a pavilonban tett látogatással. (Nem a többiekkel szembeni udvariatlanság volt, hogy legelőször veled fogtam kezét.)

Tudom, neked talán semmit nem jelent az én bocsánatom. Nekem volt rá szükségem. Titkon mégis hiszem, nem gondolod, hogy az Öregnek elment az esze.

A levélre sohasem jött válasz. Azóta nem találkoztunk. Talán szégyelli magát. Talán őt nem érdekli se a haragom, se a megbocsájtásom. De ez már az ő története lenne, amit én nem ismerek. Az én dolgom az, hogy az infarktus után én igyekszem mindenkitől bocsánatot kérni, azoktól, akiket megbántottam, de a kérésre legtöbbször az a válasz érkezik: én nem haragudtam, nem haragszom. Sokszor olyan emberek szájából sem hallom a bocsánatkérés után, hogy megbocsájt, akikről tudom, hogy ők is naponta elmondják: *miképpen mi is megbocsájtunk az ellenünk vétkezőknek.* Néha olyan mutatja magát ez a világ, mintha rajtam kívül csupa jó ember lagná, ezért amikor találkoznak egy vétkes emberrel, nem tudják kimondani: megbocsájtok.

A mostani életemben ez a csonkítatlanul elmondott ima mutatta meg az én utamat, ami Istenhez vezet. Ez az út keskeny, kanyarog, sok az útelágazás, néha túl meredek a kaptató, néha szinte járhatatlan, de most már van kitől útbaigazítást és erőt kérnem.